

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-10-02

Närvarande: F.d. justitierådet Mahmut Baran samt justitieråden Linda Haggren och Christine Lager

Det skatterättsliga företrädaransvaret – nya regler om befrielse och rådrum

Enligt en lagrådsremiss den 11 september 2025 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244),
2. lag om ändring i lagen (1998:506) om flyttning och kontroll av vissa punktskattepliktiga varor,
3. lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,

4. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Sofia Kinnunen Bengtsson. Vid föredragningen har även departementssekreteraren Eva Berggren närvarat.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen

59 kap. 15 §

I paragrafen regleras förutsättningarna för att medge befrielse från en företrädares betalningsskyldighet för den juridiska personens skatt eller avgift.

I förslaget till första stycket anges att företräddaren helt eller delvis ska befrias från betalningsskyldigheten om det är oskäligt att företräddaren blir betalningsskyldig för den juridiska personens skatt eller avgift. Ordalydelsen "...befrias från betalningsskyldigheten" ger intryck av att det har konstaterats att det föreligger en betalningsskyldighet för företräddaren. Samtidigt anges att oskälighetsbedömningen förhåller sig till "Om det är oskäligt att företräddaren blir betalningsskyldig...". Om avsikten är att en betalningsskyldighet först ska konstateras och en bedömning av om det föreligger skäl för att medge befrielse från den därefter ska göras, bör ordalydelsen ändras till "Om det är oskäligt att företräddaren är betalningsskyldig...".

I andra stycket tredje punkten i paragrafen anges att det vid bedömningen särskilt ska beaktas om företräddarens betalningsförmåga är varaktigt nedsatt på grund av ålder, sjukdom eller liknande förhållanden. De olika omständigheterna som räknas upp är alltså alternativa. Samtidigt anges i författningskommentaren att utgångspunkten är att varken begränsad betalningsförmåga, dålig hälsa eller hög ålder var för sig utgör skäl för befrielse, men att däremot en kombination av dessa faktorer kan leda till ett oskäligt

resultat. Skrivningen ger intryck av att både dålig hälsa och hög ålder måste föreligga för att en befrielse ska komma i fråga. Denna slutsats är dock alltför restriktiv jämfört med hur lagtexten i den tredje punkten är skriven. Den restriktiva skrivningen i författningskommentaren är även svår att förena med det syfte som anges med förslaget som helhet, dvs. att utrymmet för befrielse från betalningsskyldighet ska utvidgas och att förslaget ska bidra till en mer nyanserad tillämpning än vad som följer av nuvarande bestämmelse. För att undvika tillämpningsproblem bör skrivningen i författningskommentaren ses över i den fortsatta beredningen.

59 kap. 15 a §

I paragrafen, som är ny, regleras under vilka förutsättningar en företrädare ska beviljas rådrum. Enligt första stycket ska en företrädare, som kan komma att bli betalningsskyldig för en juridisk persons skatt eller avgift enligt 13 §, efter ansökan beviljas ett rådrum på två månader om inte särskilda skäl talar emot det. En ansökan kan göras såväl innan som efter skattens eller avgiftens ursprungliga betalningstidpunkt.

Vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om särskilda skäl talar emot att bevilja rådrum anges i andra stycket i punktform. Av tredje punkten framgår att det särskilt ska beaktas om den juridiska personen eller företrädaren inte har betalat skatter eller avgifter enligt bl.a. skatteförfarandelagen, till ett belopp som sammanlagt uppgår till ett halvt prisbasbelopp. I författningskommentaren anges att hänsyn inte ska tas till den skatte- eller avgiftsskuld som omfattas av ansökan om rådrum, även om skulden skulle ha förfallit till betalning vid tidpunkten för ansökan. Detta bör, enligt Lagrådet, komma till uttryck i lagtexten för att det inte ska råda någon tveksamhet om hur paragrafen ska tillämpas i en situation där skattens eller avgiftens ursprungliga betalningstidpunkt har passerats. Lagrådet föreslår därför att ett nytt tredje stycke införs med följande lydelse.

Vid bedömningen enligt andra stycket 3 ska skatte- och avgiftsskulder som omfattas av ansökan om rådrum inte beaktas.

Det innebär att det i remissen föreslagna tredje stycket blir ett nytt fjärde stycke.

59 kap. 15 c §

I paragrafen, som är ny, föreslås att Skatteverket ska få återkalla ett rådrum om det finns synnerliga skäl.

Av författningskommentaren framgår att om ett rådrum återkallas ska frågan om ett eventuellt företrädaransvar prövas som om ett rådrum aldrig hade beviljats. Tidpunkten för att pröva företrädarens personliga betalningsansvar ska alltså fastställas enligt de ordinarie reglerna i 13 §, dvs. prövningen ska utgå från omständigheterna vid tidpunkten vid vilken skatten eller avgiften ursprungligen skulle ha betalats.

Enligt Lagrådet framgår det inte tillräckligt tydligt av lagtexten att återkallelsen av rådrummet ska medföra att betalningsskyldigheten ska prövas som om rådrummet aldrig hade beviljats.

Paragrafen bör därför förtydligas genom införandet av ett nytt andra stycke med följande lydelse.

Betalningsskyldigheten för skatt eller avgift som omfattats av ett återkallat rådrum ska knytas till den tidpunkt vid vilken skatten eller avgiften ursprungligen skulle ha betalats.

Det är enligt Lagrådet vidare oklart i vilken omfattning ett beslut om rådrum som fattats innan den ursprungliga betalningstidpunkten har infallit men som återkallats efter denna betalningstidpunkt ska kunna beaktas vid prövningen av om skäl för befrielse föreligger enligt 15 §. Att det vid den ursprungliga betalningstidpunkten fanns ett beslut om rådrum kan t.ex. ha haft betydelse för företrädarens beslut om att inte ansöka om konkurs eller vidta andra avvecklingsåtgärder före den ursprungliga betalningstidpunkten.

Mot denna bakgrund bör frågan om ett återkallat rådrum ska kunna ha någon betydelse vid bedömningen av om det föreligger skäl för befrielse av företrädarens personliga betalningsskyldighet övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.